

بررسی و نقش رویکرد سیستمی در مدیریت بحران (مطالعه موردی شهرداری منطقه ۲ شهر تهران)

مجید رحیمی^{۱*}، ابودر لک^۲

۱- استادیار گروه شهرسازی و معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران، D_rahimi44@yahoo.com
۲- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه شهرسازی و معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران، Mahmood.la789@gmail.com

چکیده

کنترل و مهار بحران بر اساس یک تفکر نظام گرا و یکپارچه و در قالب مدیریت بحران، ضرورتی راهبردی است که مورد اتفاق نظر همه‌ی اندیشمندان و صاحب نظران مسائل راهبردی می‌باشد و بر اهتمام دولت‌ها در سرمایه گذاری کلان در استقرار و توسعه ی این سامانه ی مدیریتی تأکید می‌ورزند. با توجه به ماهیت متفاوت تصمیمات مربوط به بحران، طبیعی است که شیوه های تصمیم گیری در شرایط بحرانی با شیوه های تصمیم گیری در شرایط عادی بسیار متفاوت باشد. مدیریت بحران با توجه به نوع بحران ها و همچنین با عنایت به رویکرد سیستمی مدیریت بحران نیازمند انجام اقداماتی هستند که ضمن انجام آن اولاً حتی المقدور خساراتی ناشی از بحران را به حداقل برسانند و ثانیاً مانع وقوع اتفاقات ثانویه گردند. در این تحقیق تلاش شده تا نقش رویکرد سیستمی بر مدیریت بحران مورد بررسی قرار گیرد. جامعه آماری این پژوهش شامل کارشناسان، مدیران میانی و ارشد شهرداری منطقه ۲ شهر تهران بوده که از ۹۲ نفر (با توجه به فرمول کوکران) از آنها پرسش به عمل آمده است. نتایج بدست آمده بیانگر تایید فرضیه های تحقیق بوده است. همچنین اثرگذاری به کارگیری رویکرد سیستمی بر کارآمدی پیشگیری از بحران بیشتر از سایر متغیرها بوده و در جایگاه بعدی، اثرگذاری این متغیر بر کارآمدی آمادگی بحران قرار داشته است.

واژه‌های کلیدی: بحران، مدیریت بحران، رویکرد سیستمی

۱- بیان موضوع

زندگی بشر از آغاز همواره با ناملایمت ها و دشواری هایی همراه بوده و به تدریج که ابعاد اجتماعی و نظام یافتگی زندگی بیشتر و روابط و همکاری های درون اجتماعی در قالب علایق، منافع فردی و جمعی اشکال عینی تری به خود گرفته و در نتیجه مرزبندی هایی را در سازمان اجتماعی و در حوزه ی منافع گروهی و رقابت های سیاسی و اجتماعی ایجاد کرده است، این ناملایمت ها اشکال جدید و پیچیده تری به خود گرفته است. در عصر جدید و در هزاره سوم بحران ها واقعیتی جدایی ناپذیر از ماهیت درونی سازمان ها گردیده اند. بحران ها در واقع در اثر رخدادها و عوامل طبیعی و غیرطبیعی (به طور ناگهانی) پدید می آید و سختی و خسارت را به یک مجموعه یا جامعه انسانی تحمیل می کند. بحران ها در ذات خود بستر شکل گیری تهدیدها و فرصت هایی هستند که بر حسب نوع، شدت و گستره ی محیطی بحران، می تواند نظام یک کشور را در شرایط دشوار و پرمخاطره ای قرار دهند (داون و همکاران، ۲۰۰۸). کنترل و مهار بحران براساس یک تفکر نظام گرا و یکپارچه و در